

SAMOPROCJENA IDENTITETA DJECE I MLADEŽI S POREMEĆAJIMA U PONAŠANJU TIJEKOM INSTITUCIONALNOG TRETMANA

Antonija Žižak
Nivex Koller-Trbović
Roberta Brusić

Originalni znanstveni članak

Odsjek za socijalnu pedagogiju
Fakultet za defektologiju, Zagreb

UDK: 376.5
Zaprimljeno: 30. 9. 1992.

Sažetak

S ciljem da se utvrde faktorske strukture identiteta djece i maloljetnika s poremećajima u ponašanju u toku institucionalnog tretmana, na temelju njihove samoprocjene, formiran je uzorak od 98 ispitanika, iz 6 ustanova na području Republike Hrvatske. Primjenjen je upitnik "Kako ja procjenjujem sebe", koji se sastoji od 20 bipolarnih varijabli, koje pokrivaju prostor 4 osnovnih psiholoških potreba, prema teoretskom modelu Kontrolne teorije i Realitete terapije.

Faktorskom analizom dobijena su 4 značajna faktora nazvana: faktor samoprocjene uspješnog identiteta, faktor orijentacije na nezavisnost, faktor samoprocjene neuspješnog identiteta i faktor orijentacije na druge.

Dobijeni rezultati potvrđuju tezu da je za doživljavanje samoga sebe uspješnim, djelomično ili u potpunosti, neophodno zadovoljavanje svih, odnosno većine osnovnih psiholoških potreba.

KLJUČNE RIJEČI: identitet djece i maloljetnika s poremećajima u ponašanju, samoprocjena, institucionalni tretman

1. PROBLEM

1.1. Samoprocjena identiteta

Identitet je "ono" na temelju čega čovjek doživljava sama sebe kao jednoga te istoga u različitim vremenskim i prostornim kontekstima (Jerotić, 1988; Laing, 1988). Iako klasična psihoanaliza nije razradila koncept identiteta (Jerotić, 1988), ipak kasnije, u okviru psihoanalitičkog, bihevioralnog i humanističkog pristupa, ovaj fenomen, različiti autori, različito shvaćaju, imenuju i opisuju (Berger, 1979; Hendrick, 1986; Laing, 1989). No, uprkos različitosti, većina autora suglasna je da se identitet razvija i mijenja, moglo bi se reći, uči. Zajedničko je, također, da se naglašava važnost drugih ljudi za uspostavljanje osobnog identiteta (Erikson, 1976; King, 1979; Laing, 1989).

Sa stanovišta cilja ovog rada, naročito je rječita distinkcija među različitim videnjima identiteta (od percepcije do samopercepcije), kako ju daje King (1979). Autor navodi 6 mogućih videnja.

Prvo od njih opisano je kao "ja kakav jesam"- što je realna i kompleksna slika osobe, kakvu nitko ne može dati.

Slijedi opis "ja kakav mislim da jesam"- što je, u stvari, mentalna predstava ili slika samoga sebe i to cjelovita i organizirana slika, koju se često naziva self-image.

Potom King navodi videnje tipa "ja kako me drugi vide", što je, također, mentalna slika, ali u tuđim glavama, odnosno način na koji drugi percipiraju cjelovitost osobe.

"Ja kako mislim da me drugi vide" je jedna od mogućih mentalnih slika, koje reflektiraju nečiji identitet.

Slijedeći tip videnja identiteta odnosi se na ono što se uobičajeno zove ego ideal, a King to opisuje kao "ja kakav mislim da trebam biti".

I, na kraju, slijedi videnje osobnog identiteta preko mentalne impresije o tome "koliko sam dosegnuo ono što mislim da trebam biti", što je u biti informacija o samopoštovanju.

Hare (1976) ističe da je znanstveni interes u području proučavanja samopercepcije dominantno vezan uz dva izvora - proučavanje malih grupa i proučavanje kognitivnih procesa, koji međusobno nisu u konfliktu, dapače, nadopunjuju se, međutim, još uvijek nisu ponudili jedinstveni teoretski model samopercepcije. I dok grupno-dinamski pristup slijedi generalnu usmjerenost na